

■ Ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἀγιολόγιο τῆς Δύσεως

Ὁ Ἅγιος Νεομάρτυς Γοράζδος, Ἐπίσκοπος Βοημίας καὶ Μοραβίας-Σιλεσίας † 22α Αὐγούστου 1942

Ὁ Ἅγιος Γοράζδος ὁ Νεομάρτυς, κατὰ κόσμον Μάτεϊ Παβλίκ, γεννήθηκε στὶς 26 Μαΐου 1879 στὸ χωριὸ Χρουμπά Βρμπκὰ στὴν Νότια Μοραβία, στὴν περιοχὴ ὅπου πάλαι ποτὲ ἔδρασαν οἱ Ἅγιοι Ἱεραπόστολοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος.

Ἀφοῦ ἀποφοίτησε ἀπὸ τὸ Λύκειο, εἰσήλθε στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ὁλομοουτς. Ὡς νεαρὸς φοιτητὴς τῆς Θεολογίας ἐπισκέφθηκε τὸ Κίεβο, ὅπου μποροῦσε νὰ γνωρίσῃ τὸ κάλλος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν πνευματικὴ τῆς κληρονομιά. Τὸ 1902 χειροτονήθηκε ἱερεὺς στὴν καθολικὴ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Βεγκεσλάου στὸ Ὁλομοουτς καὶ τὸ 1906-1920 ὑπηρέτησε ὡς κληρικὸς στὸ ψυχιατρικὸ νοσοκομεῖο τοῦ Κρομερίτζ.

Ἡ ἀποφασιστικὴ ἀλλαγὴ στὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τοῦ Μάτεϊ Παβλίκ συνέβη στὴν ἀρχὴ τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Σὲ ἀντίθεσι μὲ τοὺς περισσότερους καθολικοὺς κληρικοὺς, ὁ πατὴρ Μάτεϊ κατέκρινε τὴν ἐπίθεσι τῆς Αὐстро-ουγγαρίας καὶ τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς Σερβίας.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου βίωσε μία βαθειὰ θρησκευτικὴ κρίσι, ἀναθεώρησε τὶς ἀπόψεις

καὶ τὶς στάσεις τοῦ καὶ ἀναζητοῦσε διέξοδο τόσο γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅσο καὶ γιὰ τὴν μελλοντικὴ πορεία τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν Τσέχων.

Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1918, ὁ πόλεμος τελείωσε καὶ ὁ τσεχικὸς λαὸς ἀπέκτησε τὴν πολυπόθητη ἀνεξαρτησία μετὰ ἀπὸ τρεῖς αἰῶνες καταπιέσεως ἀπὸ τοὺς Ἀψβούργους.

Μεγάλες ἀλλαγές ἔλαβαν χώρα στὴν ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς νεοσύστατης Τσεχοσλοβακίας. **Ἐ**κείνη τὴν περίοδο, ὁ Μάτεϊ

Παβλὶκ ἡσθένησε σοβαρὰ καὶ ἔχασε σχεδὸν τὴν ὄρασί του. **Ἐ**νῶ βρισκόταν ξαπλωμένος στὴν νοσοκομειακὴ κλίνη σὲ ἀπόλυτο σκοτάδι, πῆρε τὴν ὀριστικὴ ἀπόφασιν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ νὰ συγκεντρώσῃ ὅλες τὶς δυνάμεις τοῦ στὴν πνευματικὴ ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους, ἂν τοῦ τὸ ἐπιτρέψῃ ἡ ὑγεία του.

Στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἀνεξάρτητης Τσεχοσλοβακίας δόθηκε μία σπάνια εὐκαιρία στοὺς πιστοὺς νὰ ἐπιστρέψουν μετὰ ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία διατηρεῖ πιστὰ τὰ ἀρχέγονα χριστιανικὰ δόγματα καὶ τὴν ἀποστολικὴ διαδοχὴ. **Π**ερίπου πεντακόσιες χιλιάδες κάτοικοι ἐγκατέλειψαν τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ σχημάτισαν μία ἐθνικὴ ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, τὴν λεγόμενὴ Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία.

Καὶ ὁ Μάτεϊ Παβλὶκ τὸ 1920 ἐγκατέλειψε ἐπίσημα τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία καὶ προσχώρησε σὲ αὐτὸ τὸ κίνημα, τὸ ὁποῖο ἀναπτυσσόταν ἀρχικὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες. **Ἀ**ποσκοποῦσε νὰ προωθήσῃ τὴν κατεύθυνσιν τοῦ κινήματος πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ νὰ τὸ ὀδηγήσῃ στὴν ἔνωσιν μὲ τὴν Σερβικὴ Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία.

Ἐπειτα ἀπὸ τὶς προσπάθειες τοῦ πατέρα Μάτεϊ, ἡ Α' Σύνοδος τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Ἐκκλησίας υἱοθέτησε τὴν ὀρθόδοξον ἠθικὴν καὶ τὰ ὀρθόδοξα δόγματα. **Σ**τὴν Β' Σύνοδον λήφθηκε ὀριστικὴ ἀπόφασιν ἡ Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία νὰ υἱοθετήσῃ τὰ ὀρθόδοξα δόγματα καὶ ἐγκρίθησαν οἱ διατάξεις τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. **Σ**ὲ αὐτὴ τὴν Σύνοδον πῆρε μέρος καὶ ὁ Δοσίθεος, Ἐπίσκοπος Ναῖσσοῦ, Ἐξάρχος τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐπομένως τέθηκαν τὰ θεμέλια μιᾶς κανονικῆς κοινότητος. **Ἡ** νέα ἐκκλησία ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν «Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία τῆς Τσεχοσλοβακίας».

Ἀίγιό ἀργότερα, ὁ πατέρας Μάτεϊ μετέβη στὴν Σερβία γιὰ νὰ χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος. **Σ**τὴν κουρά του ὡς Μοναχὸς ἔλαβε τὸ ὄνο-

μα τοῦ Ἀγίου Γοράζδου, Ἐπισκόπου καὶ μαθητοῦ τῶν Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. **Ἡ** κουρὰ ἐγινε στὸ Μοναστήρι Κρούσεντολ στὰ Ὕρη Φρούσκα. **Ἡ** χειροτονία του ὡς Ἀρχιερέως ἔλαβε χώρα στὶς 25 Σεπτεμβρίου 1921 στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στὸ Βελιγράδι. **Ἐ**τελέσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σερβίας Δημητρίου, παρισταμένου τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίου (Χραποβίτσκι) τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς, τοῦ Μητροπολίτου Βαρνάβα, καὶ τῶν Ἐπισκόπων Δοσιθέου καὶ Ἰωσήφ. **Σ**τὸ τέλος τῆς χειροτονίας, ὁ Ἅγιος Νικόλαος (Βελιμίροβιτς) ἐξεφώνησε πανηγυρικὸ λόγο.

Δοσίθεος, Ἐπίσκοπος Ναϊσσοῦ (1931-1941).

Πατριάρχης Σερβίας Δημήτριος (1920-1930).

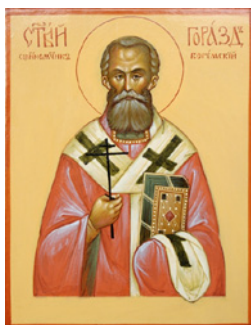
Ὡστόσο, ἡ νίκη τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Τσεχοσλοβακία δὲν ἐπρόκειτο νὰ κρατήσῃ πολὺ, διότι ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας σχηματίσθηκε μία ριζοσπαστικὴ φιλελεύθερη πτέρυγα μὲ κλίσι πρὸς τὸν προτεσταντισμό. **Ὁ** Ἐπίσκοπος Γοράζδος διεξήγαγε ἐξαντλητικὸ διετὴ ἀγῶνα ἐναντίον τῶν φιλελεύθερων, προσπαθῶν νὰ προστατεύσῃ τοὺς ὀρθόδοξους πιστοὺς ἀπὸ τὴν αἵρεσι. **Τ**ὸ 1924 ἡ Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία διασπάσθηκε ὀριστικά. **Ὁ** Ἐπίσκοπος Γοράζδος ἦρθε σὲ ρῆξι μὲ τοὺς φιλελεύθερους καὶ ἄρχισε μὲ τὴν εὐλογία τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσία της τὴν ἵδρυσι μιᾶς νέας ὀργανώσεως τῆς Τσεχικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πλέον ἀποτελοῦσε ἐπαρχία τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ἐλάχιστοι ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν παρέμειναν πιστοὶ στὸ ὀρθόδοξο δόγμα καὶ ἠκολούθησαν τὸν Ἐπίσκοπο Γοράζδο. **Π**αρ' ὅλα αὐτά, τὸ «Μικρὸ Ποίμνιο» χαρακτηριζόταν ἀπὸ μεγάλη ἐσωτερικὴ δύναμι καὶ ἐνθουσιασμὸ καὶ ἀνέπτυξε ἐξαιρετικὴ ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα στὴν προπολεμικὴ Τσεχοσλοβακία.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἔθεσε ἐξ ἀρχῆς ὡς στόχο κάθε ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα νὰ ἔχῃ τὸν δικό της Ναὸ καὶ τὸ δικό της ἐκκλησιαστικὸ οἶκο. **Ὁ**χι μόνον συντόνιζε τὴν ἀνέγερσι τῶν Ναῶν σὲ κάθε ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, ἀλλὰ συμμετεῖχε ἐνεργὰ στὶς οἰκοδομικὰς ἐργασίες μαζί μὲ τοὺς πιστοὺς. **Ἐ**πίσης, προσπαθοῦσε νὰ ἐξασφαλίσῃ γιὰ τὴν Ἐκκλησία

Ὁ Ἐπίσκοπος Γοράζδος καθαγιαζεὶ τὸν θεμέλιο λίθον τοῦ Ναοῦ στὸ Μπνὸ. 6 Ἰουλίου 1930.

του μεταφράσεις λειτουργικών βιβλίων, έγχειριδίων καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν συγγραμμάτων. Ὁ Ἅγιος Γοράζδος, τοῦ ὁποίου ἡ πολύμορφη ἐπιδειξιότητα στὸν ἐκκλησιαστικὸ τομέα ἦταν ἀξιοθαύμαστη, ἦταν ἓνας ἀληθινὸς ἱεραπόστολος ἐπίσκοπος: ὅταν ἐρχόταν σὲ μία ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, ἐξοικειωνόταν μαζί της, ἔμενε μὲ τοὺς πιστοὺς γιὰ ἀρκετοὺς μῆνες καὶ προσπαθοῦσε νὰ ἐπισκεφθῇ κάθε ὀρθόδοξη οἰκογένεια.

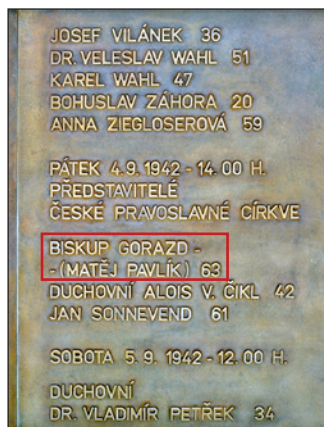
Ἡ ἀκούραστη ἐργασία τοῦ Ἐπισκόπου γιὰ τὴν εὐημερία τῶν πιστῶν καὶ τὴν δόξα τῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισε σειρὰ ἐμποδίων. Ἐπρεπε νὰ ἀντισταθῇ στὴν προπαγάνδα μίσους κατὰ τῆς Ἀγίας Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀπὸ πλευρὰς τοῦ τσεχοσλοβακικοῦ κράτους, τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν φιλελεύθερων – πρώην συναδέλφων τοῦ ἀπὸ τὴν Τσεχοσλοβακικὴ Ἐκκλησία.

Βαρὺ πλῆγμα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας στὴν Τσεχοσλοβακία ἦταν καὶ ἡ παράνομη παρέμβασις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος Δ' ἐχειροτόνησε Ἀρχιεπίσκοπο γιὰ τὴν Τσεχοσλοβακία τὸν Σαββάτιο (Βράμπετς).

Παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια, ὁ Ἐπίσκοπος Γοράζδος κατάφερε νὰ ἐπὶ λύση τὰ ζητήματα δικαιοδοσίας καὶ τὸ τσεχοσλοβακικὸ κράτος ἀναγνώρισε τὴν κατὰ προτίμησι νομιμότητα τῆς δικαιοδοσίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας στὸ ἔδαφος τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Τὸ 1938 ἡ Τσεχοσλοβακία ἔπεσε θύμα τῆς Συμφωνίας τοῦ Μονάχου, τὴν ὁποία συνῆψαν οἱ δυτικὲς Δυνάμεις, καὶ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς χώρας καταλήφθηκε ἀπὸ τὴν ναζιστικὴ Γερμανία. Στις 15 Μαρτίου 1939, ἡ Τσεχοσλοβακία καταλήφθηκε ὀριστικὰ ἀπὸ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα.

Γιὰ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τῆς Τσεχίας καθὼς καὶ γιὰ ὁλόκληρο τὸ ἔθνος ἐπῆλθε μία περίοδος σοβαρῶν δοκιμασιῶν. Ὑπὸ τὴν πίεσι τῶν περιστάσεων, ὁ Ἅγιος Γοράζδος καὶ οἱ πιστοὶ τοῦ ἀναγκάστηκαν νὰ ὑπαχθοῦν προσωρινὰ στὴν δικαιοδοσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βερολίνου Σεραφεῖμ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς.

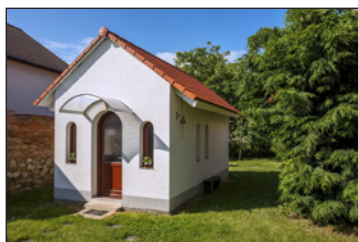
Τὰ ὀνόματα τῶν ἐκπροσώπων τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, οἱ ὁποιοὶ ἐκτελέσθηκαν στὸ σκοπευτήριο τοῦ Κομπίλισκ, γιὰ τὴν παροχὴ καταφυγίου σὲ ἀλεξιπτωτιστὲς μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Χάϊντριχ.

Στις 27 Μαΐου 1942 δολοφονήθηκε στην Πράγα ὁ Ράινχαρντ Χάιντριχ, ὁ μισητὸς Προτέκτορας τοῦ Ράιχ. **Οἱ** ἀλεξιπτωτιστὲς ποὺ ἐκτέλεσαν τὴν δολοφονία κρύφθηκαν στὴν κρύπτη τοῦ ὁρθόδοξου Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὴν ὁδὸ Ρέσλοβα τῆς Πράγας. **Δ**ώδεκα ἡμέρες μετὰ τὴν δολοφονία, ἀφοῦ οἱ Γερμανοὶ κατάφεραν νὰ ἐντοπίσουν τὴν κρυψώνα τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν, οἱ Γερμανοὶ στρατιῶτες περιεκύκλωσαν τὸν Καθεδρικὸ Ναὸ καὶ εἰσέβαλαν. **Π**ροκειμένου νὰ ἀποτρέψῃ τὴν αἱματηρὴ ἐκδίκησι ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἐπίσκοπος Γοράζδος ἔστειλε ἐπιστολὲς στὶς γερμανικὲς ἀρχές, στὶς ὁποῖες ἐδήλωνε ὅτι ἀναλαμβάνει τὴν πλήρη εὐθύνη γιὰ τὴν παροχὴ καταφυγίου στοὺς δολοφόνους. **Ὁ** Ἅγιος Γοράζδος ἔγραψε: «*Παραδίδομαι στὶς ἀρμόδιες ἀρχές καὶ δέχομαι ὅποιαδήποτε τιμωρία, ἀκόμη καὶ τὴν θανατικὴ ποινή*».

Τὴν Πέμπτη 25ῃ Ἰουνίου 1942, στὶς πέντε τὸ πρωῒ, ἡ Γκεστάπο συνέλαβε τὸν Ἐπίσκοπο Γοράζδο. **Σ**τὴν φυλακὴ, ὅπου ὑποβλήθηκε σὲ σκληρὰ βασανιστήρια καὶ ἀνακρίσεις, παρέμεινε μέχρι τὶς 4 Σεπτεμβρίου 1942, ὅποτε ἐκτελέσθηκε μαζί μὲ τοὺς συντρόφους του στὸ Κομπύλισι τῆς Πράγας. **Σ**ύμφωνα μὲ μαρτυρίες αὐτοπτῶν μαρτύρων, τὰ πρόσωπα τῶν τυραννισμένων ἐξέπεμπαν μία βαθειὰ γαλήνη μέχρι τὴν τελευταία πνοή τους.

Τὰ ἱερὰ Λείψανα τοῦ Ἀγίου Γοράζδου ἀποτεφρώθηκαν καὶ ρίχθηκαν στὸν ποταμὸ Μολδάβα. **Οἱ** δραστηριότητες τῆς Τσεχικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀπαγορεύθηκαν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν ναζιστικὴ κυβέρνησι καὶ ἀποκαταστάθηκαν μόνο μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Τσεχοσλοβακίας, τὸν Μάιο τοῦ 1945.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀγίου Γοράζδου ἦταν γεμάτη κακουχίες, οἱ ὁποῖες κορυφώθηκαν μὲ τὸ μαρτύριό του γιὰ τὸν Χριστό. **Ἡ** τιμὴ πρὸς τὸν Ἅγιο Νεομάρτυρα ἄρχισε ἀμέσως μετὰ τὸν μαρτυρικὸ θάνατό του. **Αὐτὸ** ἀποδεικνύεται π.χ. ἀπὸ τὴν πρώτη Εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Γοράζδου, ἡ ὁποία φιλοτεχνήθηκε τὸ 1944 ἀπὸ τὸν πατέρα Βσέλοβοντ Κολοματσκύ.

Οἰκιακὸ Παρεκκλήσι Ἀγίου Νεομάρτυρος Γοράζδου. Olbramovice πλησίον τοῦ Moravský Krumlov.

Τὸ 1961, ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία συμπεριέλαβε τὸν Ἅγιον Γοράζδο στὸ πλῆθος τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, ἡ μνήμη τῶν ὁποίων τιμᾶται στὶς 15 Ἰουνίου (ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Βίτωνος, *βλ. ἐδῶ*). **Σ**τὶς 4-6 Σεπτεμβρίου 1987 προχώρησε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Τσεχοσλοβακίας στὴν ἐπίσημη καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀγιοκατάταξη τοῦ Ἐπισκόπου-Νεομάρτυρος Γοράζδου στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γοράζδου Α΄ στὸ Ὁλομοουτς.

Πρώτη Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γοράζδου.

Ὁ Ἅγιος Γοράζδος τιμήθηκε μετὰ θάνατον μὲ τὶς ὑψηλότερες κρατικὲς διακρίσεις. **Σ**ὲ ἀρκετὲς τσεχικὲς πόλεις, οἱ ὁδοὶ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου. **Ε**πίσης σὲ πολλὰ μέρη τῆς Τσεχίας εὐρίσκονται ἀναμνηστικὲς πλάκες τοῦ Ἁγίου.

(*) **Β**λ. <https://orthodoxiachristiana.cz/>. • **Ε**πιμέλ. ἡμετ.

Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίῳ Θεῷ, τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ, προσκύνησις καὶ εὐχαριστία, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!

